

MARIALE BEDEVAARTPLAATS TE KORTENBOS

Auteur: Dany Verdyck

Mijn bijzondere dank gaat uit naar Mevrouw Elvire Vavedin, secretaris van de Heemkundige Kring van Kortenbos. Zij heeft mij met veel geduld wegwijs gemaakt in de gebruiken rond de Mariale volksdevotie te Kortenbos.

1.Ontstaan¹

Het ontstaan van de verering van Onze-Lieve-Vrouw van Kortenbos begint bij Elisabeth van Oeteren in 1636.

Elisabeth was weduwe van Christiaan Renaerts en moeder van 10 kinderen en woonde in Sint-Truiden. Bij het overlijden van haar echtgenoot kreeg Elisabeth het vruchtgebruik over het allodium² “Het Cappuyntjesbosch” en het daar tegenovergelegen leengoed “de Nachtegael”. Het eerste lag ten westen van de weg Sint-Truiden –Hasselt op het grondgebied Kozen, het tweede ten oosten van de weg op een enclave van de gemeente Brustem.

Elisabeth bracht meestal de zomer door op het leen “de Nachtegael”. In die periode heerste er een grote onveiligheid voor de bevolking. Immers, de Dertigjarige oorlog³ was aan de gang. Niettegenstaande we ons hier in het Prinsbisdom Luik⁴ bevonden, en dus niet deelnamen aan de oorlog, waren er toch heel wat troepenverplaatsingen in de regio. Bovendien maakten roversbendes, meestal bestaande uit gedeserteerde soldaten, de streek erg onveilig door hun plunderingen en hun moorden.

In die woelige periode van Reformatie en Contrareformatie werd onder invloed van de katholieke heropbloei de verering van Maria sterk gepromoot. De Mariaverering werd een bron van persoonlijke innerlijke vroomheid.

Zo bewaarde Elisabeth in haar huis in Sint-Truiden een Mariabeeldje dat ze ooit gekregen had van haar biechtvader, pater franciscaan Franciscus de Menjoey.

Het beeldje is slechts 18,5 cm groot en is van gewone potaarde gemaakt. Het beeldje toont Maria die het kindje Jezus met de rechterhand ondersteunt en met de linkerhand een voetje vasthoudt. Het kindje Jezus zelf heeft een appel in de rechterhand en laat de linkerhand op de borst van Maria rusten.

In de hoop om de omgeving van het Cappuyntjesbosch en het Hof de Nachtegael wat veiliger te maken, plaatste Elisabeth in 1636 het eenvoudige beeldje in een eik, gelegen op de hoek van de weg naar Kozen en de weg Sint-Truiden - Hasselt.

¹ Uit: H. JANSSENS Ontstaan en evolutie van de mariale bedevaartplaats Kortenbos, in: Kortenbos vroeger en nu Deel III p1.

² = vrij goed, waarbij geen verantwoording verschuldigd is aan hogere overheid.

³ Duurde van 1618-1648. Voornaamste oorzaak is de tegenstelling tussen het Protestantse Noorden en het Katholieke Zuiden (Spaanse Nederlanden).

⁴ Behoorde niet tot de Spaanse Nederlanden.

Een jaar later schonk Elisabeth een damasten kleed aan het beeldje en kroonde ze het beeldje en het kindje Jezus. Het Mariabeeldje was eerst gekend onder de naam ‘onse lieve vrouwe ten Nachtegael byden Cortenbosch’⁵

Nogal wat mensen uit de omgeving kwamen er het beeldje aanroepen om een betere gezondheid af te smeken. Onder hen vooral zieken met koorts, kreupelen en breuklijders. Het beeldje werd dan ook vlug aanroepen onder de titel “O.L.Vrouw-Behoudenis-der-Kranken” (Salus Infirmorum). Omdat er nogal veel geld geofferd werd liet Elisabeth een offerblok plaatsen nabij het beeldje. Het was haar bedoeling om met dat geld een kapel te bouwen. De eerste kapel bestond uit graszoden met daarboven een strodak, later omgevormd tot een lemen kapel.

Omdat het aantal bezoekers steeds groeide bekwam Elisabeth dat in 1639 een eerste mis werd opgedragen door Paulus van Hove, pastoor van Kozen. Vermits de kapel op het grondgrond van Kozen lag, wilde de pastoor dus ook gebruik maken van het offerblok, wat na heel wat gebakkelei eindelijk lukte. Hij kreeg hiervoor hulp van de abdij van Averbode (deze abdij bezat immers het patronaatsrecht over Kozen). Bovendien kwam de prinsbisschop van Luik in 1639 aan de kapel voorbij. Hij wilde een stenen kapel in plaats van de lemen kapel. Zowel zijn gastheer, de benedictijnenabdij van Sint-Truiden, als de abdij van Averbode stemden daartoe in. Opnieuw was er gebakkelei over het offerblok. Nu waren er immers 3 gegadigden. Na heel wat juridisch bekvechten won uiteindelijk de abdij van Averbode. Op 12 augustus 1641 werd de eerste steen gelegd. Hiervoor werd de oude eik omgehakt. Van het eikenhout werden beeldjes en kruisjes gemaakt.

Op 1 mei 1648 werd de kerk plechtig ingewijd.

Enkele hoogtepunten in de geschiedenis van Kortenbos

13 mei 1873: Onze Lieve Vrouw van Kortenbos wordt door Mgr de Montpellier, bisschop van Luik, tot "Patrones van Limburg" uitgeroepen.

In 1898 wordt het beeldje gekroond

In 1936 wordt de kerk tot basiliek verheven.

(Voor een volledige lijst van feestelijkheden: zie bijlage 1).

In Kortenbos zijn 32 mirakelen erkend. De meeste van deze mirakelen vonden plaats tussen 1637 en 1651 (dus vanaf vlak na het plaatsen van het beeldje in de eik tot na de wijding van de kerk). De meeste mirakelen betroffen breuklijders, kreupelen en koortslidders. Nogal wat mensen uit de omgeving hadden last van jicht en moeraskoorts. Men woonde immers in een vochtige streek “Vochtig Haspengouw”. Vermits er toen geen dokters waren werd een bedevaart georganiseerd om van die kwalen verlost te raken, wat ook dikwijls gebeurde. In werkelijkheid zal de forse wandeling door de frisse lucht en het ontmoeten van mensen ook wel een psychologische inslag hebben gehad.

2. Bedevaarten⁶

⁵ Uit: J.GERITS Mariale volksdevotie te Kortenbos in de 17de eeuw, in: Kortenbos vroeger en nu p 149.

⁶ Uit: J. GERITS Bedevaarten naar O.L.Vrouw van Kortenbos, in: Kortenbos vroeger en nu Deel IV p54.

2.1 Individuele bedevaarten

Heel wat mensen gingen individueel, hetzij vergezeld van familie naar het beeld om genezing of andere gunsten af te smeken.

De 17de eeuw is een bloeitijd voor bedevaarders. Dat blijkt vooral uit de verkoop van zilveren en koperen medailles, zilveren ringen, kruisjes en madonnabeeldjes (oorspronkelijk werden deze uit het hout van de eik gekapt).

Ook in de 18de eeuw werd de traditie voortgezet wat blijkt uit de verkoop van bedevaartvaantjes. De vaantjes werden in het huis of in de stal gehangen en dienden ter bescherming van mens en dier.

Tijdens beide wereldoorlogen kwamen veel ouders en familieleden op bedevaart naar Maria. Zij kwamen speciaal bidden voor hun geliefde soldaat of kwamen bescherming afsmeeken.

Nogal wat mensen offerden een ex-voto nadat hun gebed verhoord was. Marmeren platen met tekst vinden we nu nog terug aan de rechtermuur in de kerk.

Alhoewel de verering van Maria sterk is afgenomen vinden er heden ten dage toch nog heel wat mensen hun weg naar Kortenbos. In perioden van zorg, van onzekerheid, van ziekte komen de mensen zich bezinnen bij het Mariabeeld en steken een noveenkaars aan. De devotie is vooral een individueel gebeuren geworden. Het aansteken van een kaars is een gebruik dat nog sterk leeft.

Een typische uiting van volksdevotie in deze streek was het gebruik dat er negen mannen of vrouwen⁷ uit de buurt van een zwaar zieke man of vrouw gedurende negen dagen achtereen op bedevaart gingen. Na het bijwonen van de eucharistieviering werd er gebeden rond de troon van O.L.Vrouw. Ook nu bestaat dat gebruik nog maar worden vooral de staties van de 7 weeën van Maria aangedaan.

In bijlage 3 vinden we 2 foto's van de moderne manier waarop mensen heden ten dage in familieverband een bezoek brengen aan het bedevaartsoord.

2.2. Groepsbedevaarten - processies

2.2.1. Mariaprocessie

Uit alle parochies uit de omgeving tot ver in de Kempen en Haspengouw werden groepsbedevaarten in parochiaal verband gehouden.

Eén van de eerste georganiseerde processie vond plaats op 16 mei 1643 en kwam uit Tongeren. Ook was er een jaarlijkse processie vanuit Alken, Melveren, Rummen en Wijer. De dorpelingen gingen er van uit dat zij bevrijd waren van de pest dankzij de verering van het Mariabeeldje.

Werd de kerk gebouwd onder auspiciën van de abdij van Averbode, dan werden de bedevaarten vooral verzorgd door de Minderbroeders uit Sint-Truiden en Hasselt.

⁷ Uit: E.Vavedin Volksdevotie rond de altaartroon van O.L.Vrouw in de 20ste eeuw; in: Kortenbos vroeger en nu deel III p 168.

Het beeldje door Elisabeth van Oeteren in de eikenboom geplaatst werd immers geschonken door Pater Franciscus de Menjoey, minderbroeder te Sint-Truiden.

Hierna volgt een beknopt overzicht van een bedevaart vanuit Sint-Truiden in de 17de eeuw:

- men ging te voet in met een welbepaalde volgorde in groepen richting Kortenbos
- afwisselend werd tijdens de voettocht gezongen en gebeden
- aangekomen in Kortenbos zei men de Litanie van O.L.Vrouw
- men liep rond de bedevaartkerk
- binnen in de kerk volgde de verering van het H. Sacrament en van het genadebeeld
- de dankmis, begeleid door koorzang werd gecelebreerd.
- Na het evangelie volgde de preek door een minderbroeder
- Na misviering raakte men het hoofd van elke pelgrim (enkel uit Sint-Truiden) met het genadebeeld.
- De bedevaarders rustten en aten in de omliggende eetgelegenheden.
- Terug in Sint-Truiden eindigde de bedevaart met een korte toespraak in de Minderbroederkerk.

Vanuit Hasselt werden er jaarlijks 2 bedevaarten georganiseerd.

- De eerste met leden van de broederschap “Virga Jesse” die vooral leden uit de hogere burgerij aantrok.
- De tweede met de Capellebroeders op 2 juli (O.L.Vrouw Visitatie). Deze laatste kon op veel bijval van de Hasseltse bevolking rekenen.

Tijdens de Franse Revolutie werden openbare godsdienstoefeningen buiten de kerk verboden. Toch trokken inwoners uit Sint-Truiden, Kortessem en Herk-de-Stad in processievorm naar Kortenbos met als doel het einde van het onheil aan O.L.Vrouw af te smeken.

Na de Franse Revolutie werden deze bedevaarten massaal hervat met een onderbreking tijdens beide wereldoorlogen.

Deze processies vanuit diverse parochies duurden tot midden van de 20ste eeuw.

Toen Kortenbos over een station beschikte keerden de bedevaarders niet meer te voet maar met de trein terug naar huis.

De verschillende jubilea bleken telkens de Mariaverering sterk te bevorderen.

Tegenwoordig worden enkel nog processies gehouden vanuit Kortenbos zelf. In de Mariaprocesie (2de zondag van mei) wordt de geschiedenis van Kortenbos sinds het ontstaan in 1636 uitgebeeld.

Bedevaarten zijn verder vooral individueel: mensen verkeren in nood, hebben steun nodig of willen bidden voor anderen. Ze gaan dan naar Kortenbos. (zie voorgaande 2.1)

2.2.2. Paardenprocessie

In 1928 wordt de Mariaprocessie voor het eerst vergezeld door paarden⁸. Dit kende veel bijval en werd bijgevolg een vaste begeleidingsgroep in de volgende jaarlijkse processies.

Hieruit groeide het idee om ook een paardenprocessie te organiseren.

Tijdens de 2de wereldoorlog werd de start gegeven van een paardenprocessie (4de zondag van mei) . De processie werd telkens afgesloten met zegening van ruiter en paard.

Omdat in de hoeve de boerenpaarden stilaan vervangen werden door tractoren verminderde ook hun aanwezigheid in de processie. Zo verdween stilaan de belangstelling voor deze processie.

In 1970 nam een nieuw comité de ruiterbedevaart weer in handen. Hierdoor leefde deze traditie weer tijdelijk op tot einde jaren '80.

Dank zij de plaatselijk manège “'t Gravenhof” kent de paardenprocessie sedert 1999 weer een nieuw elan.

In bijlage 3 vinden we een foto van de paardenprocessie in 1948.

2.2.3. Kaarsenprocessie⁹ (1ste zondag na Allerheiligen)

De kaarsenprocessie in Kortenbos is waarschijnlijk ontstaan kort na die van Scherpenheuvel (1629). Men veronderstelt dat de invoering plaats vond onder impuls van de abdij van Averbode. Deze abdij ligt immers kort bij Scherpenheuvel enerzijds en anderzijds benoemden de norbertijnen uit de abdij de pastoors van Kozen waartoe Kortenbos vroeger behoorde.

Over de processie in de 17de en 18de eeuw bestaan geen geschreven bronnen.

Sinds 1921 vind zij plaats op de eerste zondag na Allerheiligen. Het is een dankbetuiging aan O.L.Vrouw voor de bekomen gunsten in het voorbije jaar en tegelijk wordt met deze viering de jaarlijkse bedevaartactiviteiten in Kortenbos afgesloten.

In de loop der jaren veranderden het beginuur, de samenstelling en het parcours van de bedevaart regelmatig. Ging de processie vroeger naar de Kapel van de Vrede dan is dat tegenwoordig omwille van de grote verkeersdruk niet meer het geval.

Ook deze processie kreeg na verloop van tijd af te rekenen met een gebrek aan belangstelling.

In de jaren '80 werd meer publiciteit voor de processie gemaakt en werden gebedsintenties aan de processie gekoppeld. Waren de intenties toen “bidden, boete en danken” dan zijn ze de afgelopen jaren veranderd in “inkeer, vrede en dank”.

Ook het koppelen van een volksfeest na afloop van de processie doet het aantal deelnemers en kijklustigen stijgen.

In bijlage 3 vinden we 2 foto's getrokken tijdens de kaarsenprocessie in 2006.

⁸ Uit: L. Vavedin: 75 jaar ruiters en paarden op bedevaart in Kortenbos, in: Kortenbos vroeger en nu Deel III p 141

⁹ Uit: E.Vavedin: Kaarsenprocessie in Kortenbos; in: Kortenbos vroeger en nu Deel IV p 148

3. Bedevaartliederen¹⁰

Deze kwamen vooral in de mode in het midden van de 19de eeuw. Daarvoor werden tijdens de processies vooral kerkelijke lofzangen (in het Latijn) ter ere van Maria en het Heilig Sacrament gebruikt.

De eerste twee bedevaartliederen in Kortenbos dateren van 1848. Ze werden gecomponeerd naar aanleiding van de 200ste verjaardag van de kerkwijding. In het lied “*Aen Maria te Cortenbosch, onder den titel van Behoudenis der Kranken*” (zie bijlage 2) wordt Maria vooral geprezen als helpster in nood (zowel geestelijk als lichamelijk).

Ter gelegenheid van de kroning van het beeld (in 1898) werden nog eens 5 liederen geschreven. Telkens bij volgende jubileumfeesten werden nieuwe liederen geschreven en van muziek voorzien.

Het laatste bedevaartlied dateert van 1998 ter gelegenheid van 300 jaar kerkwijding en 100 jaar kroning en kreeg de titel “*Salus infirmorum, ora pro nobis*” (zie bijlage 2).

In dit laatste lied verwijst de titel naar de eerste eretitel van Maria “*Salus infirmorum*” of “*Gesontheyt der Siecken*”. De inhoud van het lied is modern. Het lied is zowel bewerkt voor beiaard als voor orgel en wordt gezongen bij plechtige vieringen.

4. Broederschappen¹¹

In Kortenbos zijn veel broederschappen¹² gesticht. Het aantal inschrijvingen in zulk broederschappen varieerde naargelang haar doel. Dit was voornamelijk godsdienstig: de verering van een heilige waarvan het beeld in de kerk was geplaatst.

De grootste broederschap (tot 775 leden) werd gesticht in 1829: broederschap van O.-L.-Vrouw van Kortenbos.

De 2 laatste broederschappen werden gesticht in 1922 en 1926.

Zo hebben we de broederschap “*Behoudenis der Kranken*” uit 1922. Deze verving het bijna ter ziele gegane broederschap “*O.L.Vrouw van Kortenbos*” uit 1829. De nieuwe broederschap kende aanvankelijk heel wat succes. Tot midden jaren '80 telde men heel veel leden. Omdat het doel van de broederschappen wat voorbijgestreefd is zijn er op de dag van vandaag nog zelden inschrijvingen te noteren.

In 1926 werd de broederschap van St-Ghislenus gesticht. Over deze heilige wordt verder uitgeweid.

5. Nog een heilige

De heilige Ghislenus¹³ van Henegouwen is volgens de legende geboren in Griekenland in de 7de eeuw. Hij trok later naar Henegouwen om daar aan bekeringswerk te doen. Hij vestigde zich op een plaats, nu Saint-Ghislain, geheten. Daar stichtte hij een klooster en bouwde er een kerk. Het dorpje Roisin (provincie Henegouwen) is een druk bezocht bedevaartsoord, waar

¹⁰ Uit: J.GERITS: Bedevaarten naar O.L.Vrouw van Kortenbos, in: Kortenbos vroeger en nu Deel IV p 60

¹¹ Uit: E.Vavedin: De broederschappen van Kortenbos; in: Kortenbos vroeger en nu deel IV p 137

¹² = in de rooms-katholieke kerk is het een kerkelijk goedgekeurde vereniging van gelovigen tot het verrichten van werken van godsvrucht.

¹³ Uit: W. Wintolders: Sint-Ghislenus: Leven en verering; in: Kortenbos, Vroeger en nu, p178-193

vooral zwangere vrouwen en moeders die voor het leven van hun kinderen vrezen komen bidden.

Ook vanuit Kortenbos gingen veel leden van het broederschap van Sint-Ghislenus op tocht naar Roisin. Omwille van de grote afstand kreeg men de toestemming om in 1926 in Kortenbos een filiaal op te richten van de Broederschap van Sint-Ghislenus.

In Kortenbos wordt hij vereerd voor een voorspoedige bevalling, tegen de stuipen en epilepsie. Ook wordt hij aangeropen tegen ziekte bij het vee.

6. Volksdevotie in de buurt¹⁴

In de wijken rond Kortenbos wordt op diverse plaatsen aan Mariaverering gedaan. Telkens wordt Maria vereerd onder een andere titel. Hier volgen enkele kapellen.

6.1. Kapel van O.L. Vrouw van Vrede

Gelegen langs Hasseltsesteenweg aan de grens met de gemeenten Sint-Truiden en Alken Oorspronkelijk opgetrokken in 1853 werd dit de “kapel van Hamellanden” genoemd. In 1938 werd de kapel vernieuwd en kreeg het een nieuw beeld tegen het dreigende oorlogsgevaar. Sindsdien heeft deze kapel een tweede naam “Kapel van de Vrede”.

Elke 2de zondag van mei kwam de Mariaprocessie naar deze kapel. Het aankondigen van deze processie gebeurde met het luiden van een klokje, zodat de wijkbewoners zich konden verzamelen.

Omwille van het zeer drukke verkeer aan de kapel gingen steeds minder bedevaarders naar de kapel. Zelfs de Mariaprocessie veranderde haar route omwille van de onveilige situatie. Stilaan kwam de kapel in verval. Begin jaren '90 werd ze gerestaureerd.

Sinds 11 september 2002 (één jaar na de aanslagen in de Verenigde Staten van Amerika) wordt jaarlijks een gebedswake gehouden die vooral in het teken van vrede staat.

6.2. Kapel van O.L. Vrouw van de Rozenkrans

Oorspronkelijk een boomkapelletje, later een stenen kapel. Gelegen aan de Noord-oosthoek van het Kluisbos.

Vooraf in tijden van nood kwamen omwoners hier samen om de rozenkrans te bidden.

Op de eerste zondag van oktober (= feest van de Heilige Rozenkrans) is er een eucharistieviering. Bovendien is er een jaarlijkse rozenkranskermis.

Tot heden blijft de devotie voortleven.

6.3. Kapel van O.L. Vrouw van bijstand

Gelegen op de Hasseltsesteenweg

Men vereert hier O.L. Vrouw van altijd durende Bijstand. Vroeger kwam men hier bidden voor alle hulp in nood. Op haar naamfeest (28 juni) wordt een rozenhoedje gebeden.

¹⁴ E.Vavedin: Volksdevotie rond de zes wijkkapellen; in: Kortenbos vroeger en nu p 204

Als vroeger de Mariaprocessie hier voorbijtrok werd hier altijd het sacrament van de zegen gegeven.

Sinds mei 1991 wordt deze kapel ieder jaar bloemen en kaarsen versierd. Zo worden voorbijgangers uitgenodigd tot een gebedsstonde aan de kapel.

6.4. Kapel van Nieuwenhoven¹⁵

Gelegen aan de Hasseltsesteenweg (aan de ingang naar Domein Nieuwenhoven)

Deze kapel (gebouwd in 1876) is toegewijd aan O.-L.-Vrouw van Lourdes. Ze werd gebouwd in de periode dat er een grote reveil bestond t.o.v. O.-L.-Vrouw. Omdat alleen rijken het zich konden veroorloven om op reis te gaan naar Lourdes, werden in deze streken veel kapellen gebouwd en opgedragen aan O.-L.-Vrouw van Lourdes. Zo konden ook minder gegoeden zich wenden tot O.-L.-Vrouw.

Deze kapel werd gebouwd door Baron Armand de Moffarts (wonende op het domein Nieuwenhoven) als dank voor de geboorte van een tweeling.

Vooraf voorbijgangers hielden halt aan de kapel. De jaarlijkse bedevaart vanuit Sint-Truiden naar Kortenbos hield ook telkens halt aan de kapel.

¹⁵ L.Vavedin: Kapel van Nieuwenhoven aan de Hasseltsesteenweg; in: Kortenbos vroeger en nu deel IV p 166

BIJLAGE 1: lijst van feestelijkheden

Mei 1848: viering van het 200ste jaar van de kerkwijding.

13 mei 1873: 25 jaar na vorig jubileum werd Onze Lieve Vrouw van Kortenbos door Mgr de Montpellier, bisschop van Luik, tot "Patrones van Limburg" uitgeroepen.

1 mei 1898: Het beeld werd gekroond.

Vanaf 1905 werden zevenjaarlijkse kroningsfeesten gehouden. Helaas ging enkel nog het feest in 1912 door, want later door oorlog en geldgebrek werden deze afgeschaft.

1929: 100ste verjaardag broederschap van Onze-Lieve-Vrouw van Kortenbos.

24 februari 1936: viering van 300 jaar ontstaan van de bedevaartplaats.
paus Pius XI verleende aan de bedevaartskerk van Kortenbos de titel van "Romeinse Basiliek".

1948: viering van 50 jaar kroning
viering van 300 jaar kerkwijding.

1973: eeuwfeest van de tweede eretitel

1988: feestelijkheden i.v.m. het Mariajaar

1998: 350ste verjaardag van de kerkwijding
100ste verjaardag van de kroning

2000: Ter ere van het jubileumjaar was Kortenbos één van de jubileumkerken in Limburg.

Bijlage 2: Oudste en recentste bedevaartlied

Oudste bedevaartlied (1848), geschreven naar aanleiding van de 200ste verjaardag van de kerkwijding.

*Aen Maria te Cortenbosch, onder den titel van Behoudenis der Kranken*¹⁶

I

Nooit zal een mensch, hoe fel gekweld,
Door aerdsche ramp of helsch geweld
Vergeefs, o Maegd! Uw bystand vragen;
Gy staert op hem met gunst'gen blik,
Verbant uit 't hart dien bangen snik,
Als hy u beden op komt dragen.

Refrein: Maria, heul der kranken,
Maria, wees gegroet;
Ontvang myn'bedeklanken,
Gestort uit liefdegloed.

II

Gy breekt den yz'ren zondenband,
Ge ontrukkt uit regters gramme hand
De donders en de bliksemschichten;
Gy pleit voet 't ak'lig zondaers lot
Als moeder bij den troon van God,
Wen hy zyn hoop op u zal stichten.

III

Wiens boezem bange zuchten slaekt,
Voor 't noodlot dan van verre naekt
En op zyn hoofd dreigt neer te drukken;
Die buigt zich neder voor uw'staf,
En smeekt vol hoop uw'bystand af;
Gy zult hem aen 't gevaer ontrukken.

IV

Wiens hert door ziekten, tegenspoed,
Geschokt wordt op den wereldvloed,
Die mag in 't prangen van ellenden,
In 't grieven van zyn'foltering,
Een smeekend blik als gunsteling
Tot u om heul en bystand wenden.

V

Wiens blik bedekt met duisternis,
Wiens lidmaet lam of kreupel is,
Wil 't hoofd ten hemel opwaerts beuren;
Zy weet wat kommer is en smert,
Zy schenkt den troost aen 't lydend hert,
Zy zal den jammerband verscheuren

VI

Snelt henen dan, o christen schaer!
Naer Cortenbosch, en eert aldaer
Het beeld beroemd door wonderdaden;
Stort daer gebogen voor haer voet,
Als kind: Maria, wees gegroet;
Zy zal u van de smert ontladen.

¹⁶ Uit: J.Gerits: Mariale bedevaartliederen ter ere van O.-L.-Vrouw van Kortenbos; in: Kortenbos vroeger en nu deel IV p 66 en p 87

Recentste bedevaartlied (1998), geschreven naar aanleiding van de 350ste verjaardag van de kerkwijding en van de 100ste verjaardag van de pauselijke kroning van het mariabeeldje
Het liedje werd geschreven door Jos Bielen, norbertijn van Averbode.

Salus infirmorum, ora pro nobis

I

Moeder Gods en onze moeder,
Biddend staan wij voor de troon
Van de hemelse behoeder:
Onze Heer, uw eigen Zoon.

Refrein:

Ave, Salus infirmorum, ora pro nobis (bis)

II

Wee seen troost voor hen die lijden
En voor ons die bij u zijn.
Blijf de wereld begeleiden
Doorheen alle vreugd' en pijn.

III

Gij, gekleed met zon en sterren,
Wees een Moeder voor de Kerk;
Laat genade ons versterken,
Maak van Jezus' Rijk ons werk.

Geraadpleegde werken

Kortenbos vroeger en nu Kortenbos, Geschied- en heemkundige kring, 1993

Kortenbos vroeger en nu Deel II, Kortenbos, Geschied- en heemkundige kring, 1997

Kortenbos vroeger en nu Deel III, Kortenbos, Geschied- en heemkundige kring, 2002

Kortenbos vroeger en nu Deel IV, Kortenbos, Geschied- en heemkundige kring, 2007

<http://home.scarlet.be/maryns-filip/Kortenbos/index.htm>

Literatuur

C. Caenen, *Historie en mirakelen van O.L. Vrouw tot Cortenbosch*, Sint-Truiden 1790, p 198-279

S. Eyckens, *Geschiedenis van O.L. Vrouw van Cortenbosch*, Tongerlo 1938

J. Gerits, *Mirakelboeken van O.L. Vrouw van Kortenbos in de 17de eeuw*, in *Ons Heem*, XXXIX, 1985, blz. 91-94

J. Gerits, *Volksleven rond de Mariale bedevaartplaats Kortenbos in de 17de eeuw*, in: *Ons Heem*, XXIX, 1975, blz. 194-201

J. Gerits, *Madonnabeeldjes uit de eik van Kortenbos*, in: *Limburg*, LII, 1973, blz 274-277

J. Gerits, *De Witheren van Kortenbos in :Het Oude Land van Loon*, XXIV, 1969 blz. 57-124

J. Gerits, *Mariale basiliek van Kortenbos*, in: *De Tijdsspiegel*, XXVIII, 1973, nr.1, blz. 21-27

J. Gerits, *Mariale basiliek van Kortenbos*, in *Vlaamse Toeristische bibliotheek*, nr 158; Antwerpen, 1973

J. Gerits, *Mariale bedevaartplaats Kortenbos*, in: *De Toerist*, LIII, 1973, nr 10, blz. 415-420

J; Gerits, *Votiegaven voor de mariale bedevaartskerk van Kortenbos in de 17de en de 18de eeuw*, in: *Historische bijdragen over Sint-Truiden en omgeving opgedragen aan Kamiel Stevaux*, Sint-Truiden, 2006, blz. 159-175

M. Goyens, *Geschiedenis van Kortenbosch*, Hasselt, 1948,

L. Grouwels, *De schoonste bladzijde der Geschiedenis van Onze Lieve Vrouw Mirakuleus te Cortenbosch, Behoudenis der Kranken en Patrones van Limburg, of Hare Kroning in name Zijner Heiligheid Paus Leo XIII door Zijne Hoogwaardigheid Victor-Joseph Doutreloux*, Bisschop van Luik den 1sten Mei 1898, Luik 1905 p 88

P. Van Hove, *Onse L. Vrouwe van Cortenbosch, Gesontheit der Siecken*, Luik, 1644
Archangelus Venrickx, Onze Lieve Vrouw van Cortenbosch, St-Truiden, 1864